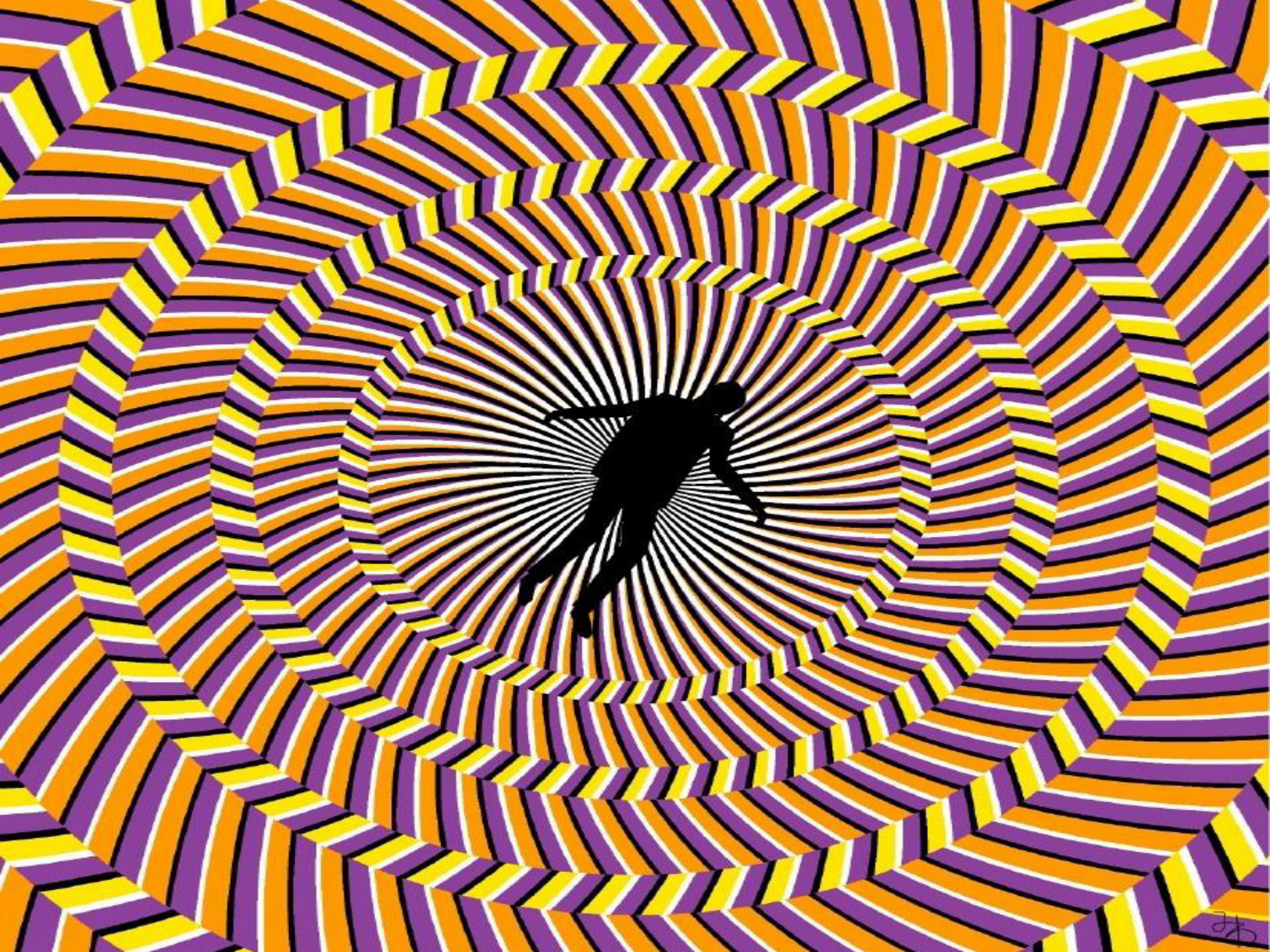

Baş dönmesi

- Tanısı zor:
  - Semptomlar farklı ifade ediliyor
    - Etrafın dönmesi, göz kararması, yerin kayması hissi
  - Çok sayıda / farklı sistem hastalıklarının ortak bulgusu
    - Şok, dehidratasyon, iskemik inme, vestibüler nörit
    - BPPV, near senkop, ilaç ototoksitesi, aritmiler
- Santral ve sistemik nedenler atlanırsa:
KÖTÜ PROGNOZ

Vertigo

- Vestibülopropioseptif sistem kaynaklı baş dönmesidir
- Tipik olarak çevre ya da kişinin “dönmesi hissi”
- Hareket ilüzyonudur

Vertigo

- **Santral vertigo** (beyin sapı ve serebellum)
- **Periferik vertigo** (vestibüler aparat, 8. kafa çifti)

Vertigo nedenleri

Vestibüler (Periferik)	Nörojenik (Santral)
Bening paroksizmal vertigo	Vertebrobaziler yetmezlik
Vestibüler nörit / labirentit	Serebellar infarkt / kanama
Meniere	Serebellopontin tümörleri
Travmatik vertigo	Multiple skleroz
Otoskleroz	Vertijenöz migren
	Epilepsi

Baş dönmesinin vertigo dışı nedenleri

- Near senkop / senkop
- Psikojenik başdönmesi
- İlaç yan etkisi
  - Aminoglikozitler, aspirin, NSAİD, furosemid
  - Polifarmasi
- Hipoperfüzyon durumları (şok, dehidratasyon)
  - Ortostatik hipotansiyon erken bulgu olabilir

Baş dönmesinin vertigo dışı nedenleri

- Metabolik dengesizlikler
  - Anemi
  - Böbrek yetmezliği
  - Hipo / hipertiroidi
  - Elektrolit dengesizlikleri (hiponatremi)
  - Hipoglisemi
- Kardiyovasküler (aritmiler)
  - Öyküde nefes darlığı, koroner arter hastalığı, kalp yetmezliğine dikkat

“Baş dönmesi mi? Vertigo mu?” ayrımı yapılmalı

- Vital bulgular mutlaka kontrol edilmeli:
  - Kan basıncı (şok)
  - Ortostatik hipotansiyon (near-senkop)
  - Nabız (taşikardi, bradikardi)
  - Saturasyon ve solunum sayısı,
  - Ateş (dehidratasyon, sepsis)
- ***Vertigo nedenleri sıklıkla vital bulgu anormalliği oluşturmaz***

“Santral vertigo - Periferik vertigo ayırımı” yapılmalı

- Baş dönmesi özellikleri sorgulanmalı
  - Sürekli mi, epizodik mi?
  - Daha önce oldu mu?
  - Çınlama, kulak dolgunluğu (periferik)
  - Dizartri, baş ağrısı, yan güçsüzlüğü (santral)
  - İlaç kullanımı (ototoksisite)
  - Travma öyküsü

VERTİGOLU BİR HASTANIN ANAMNEZİ
BİRÇOK TESTİN VERDİĞİ BİLGİLERDEN
DAHA DEĞERLİDİR.

SİGLETON

Santral - Periferik vertigo ayrımı

Özellik	Periferik	Santral
Başlangıç	Hızlı (saatler)	Yavaş
Şiddet	Şiddetli	Az şiddetli
Hareketle	Artar	Artar / değişmez
Patern	Sıklıkla paroksismal (VN için sürekli)	Sürekli
Bulantı kusma	Sıklıkla	Nadiren
Nistagmus	Horizontal, rotatuar	Vertikal, her tipte olabilir
Çınlama / duyma kaybı	Olabilir	Beklenmez
Nistagmusla uyumsuzluk	Olabilir	Beklenmez

Santral vertigo olasılığı yüksek

- Antikoagülan kullanımı
- İnme risk faktörü olanlar
- Geçirilmiş inme öyküsü
- Hipertansiyon
- Baş ağrısı

VERTIGO + ...

- İşitme Azalması → Labirenter
- Tinnitus → Akustik Nörinom, Meniere
- Kulakta Dolgunluk → Meniere
- Anksiyete → Psikojenik
- Bilinç kaybı → Epileptik
- Kulakta ağrı → Otitik, Otik Zona, Menenjit
- Baş Ağrısı → Santral, Servikal
- Diplopi → Santral
- Yüzde his kusuru → Akustik Nörinom

Muayene

- Tam sistemik muayene
  - Karotis üfürümü, kardiyak üfürüm, şok bulguları
- Tam nörolojik muayene
  - Kas gücü, serebellar testler, kafa çiftleri muayenesi
  - Ataksi, rhomberg
- Nistagmus
- Spesifik testler
  - Dix hillpike, head thrust testi

İlk deęerlendirme / Nistagmus

- Başdönmesi ile gelen hastalarda nistagmus bulunması vertigoyu düşündürür
- Santral / periferik vertigo ayırımında

Nistagmus muayenesinde parmak takibi (vizüel fiksasyona neden olacağı için) önerilmez ..

Sağlıklı bireylerin %60'sında uç bakış nistagmusu olabilir: 40 derecelik yana bakış idealdir..

Nistagmus Tipleri?

- **Santral nistagmus**
  - Vertikal
  - Tüm bakış yönlerine vurması
  - Yorulmaması
  - Dix-hallpike testinde latent fazın olmayışı
- **Periferik Nistagmus**
  - Horizontal-torsiyonel
  - Yorulur
  - Dix-hallpike testinde latent faz olur (5-10 sn)

Santral - Periferik vertigo ayrımı

Nistagmus

Periferik	Santral
Horizontal / Torsiyonel	Vertikal / Horizontal / Torsiyonel
Vertikal olmaz	Bakış yönüne vurur (bidirectional)
Tekrarlamakla yorulur	Tekrarlamakla yorulmaz
Vizüel fiksasyon baskılar	Vizüel fiksasyon ile baskılanmaz
Dix hillpike testinde latent dönem	Dix hillpike testinde ani başlangıç

Sıklık

- Acil servislere sık başvuru nedeni
- En sık etyolojiler periferik vertigodur
- İzole santral vertigo nadirdir, ek bulgular eşlik eder
- Santral vertigoların ayıklanması için en iyi yöntem:

Periferik vertigoları tanımdır

3 Ana Periferik Vertigo Nedeni

- Akut vertigo
  - Vestibüler nörit
- Pozisyonel vertigo
  - BPPV (Benign paroksizmal pozisyonel vertigo)
- Tekrarlayıcı vertigo
  - Meniere

Vertigo süresi

Özellik	Periferik
Saniyeler	BPPV, postural hipotansiyon
Dakikalar	TiA
Saatler	Meniere
Günler	Vestibüler nörit / Labirentit
Sürekli	Non-spesifik başdönmesi

Akut Vertigo

Vestibüler Nörit

- Ani başlangıç
- Öncesinde benzer atak olmayacak
- Sürekli (pozisyondan etkilenmez)
- En sık neden “vestibüler nörit”

Vestibüler Nörit

- Tanısı kolay, **anamnez ve muayene bulguları tipik**
- Başlangıçta: Spontan tek yöne vuran horizontal nistagmus
- İlerleyen saatlerde: Sağ/sol bakış yönünde horizontal nistagmus
- Head-thrust testi pozitif

Head thrust testi

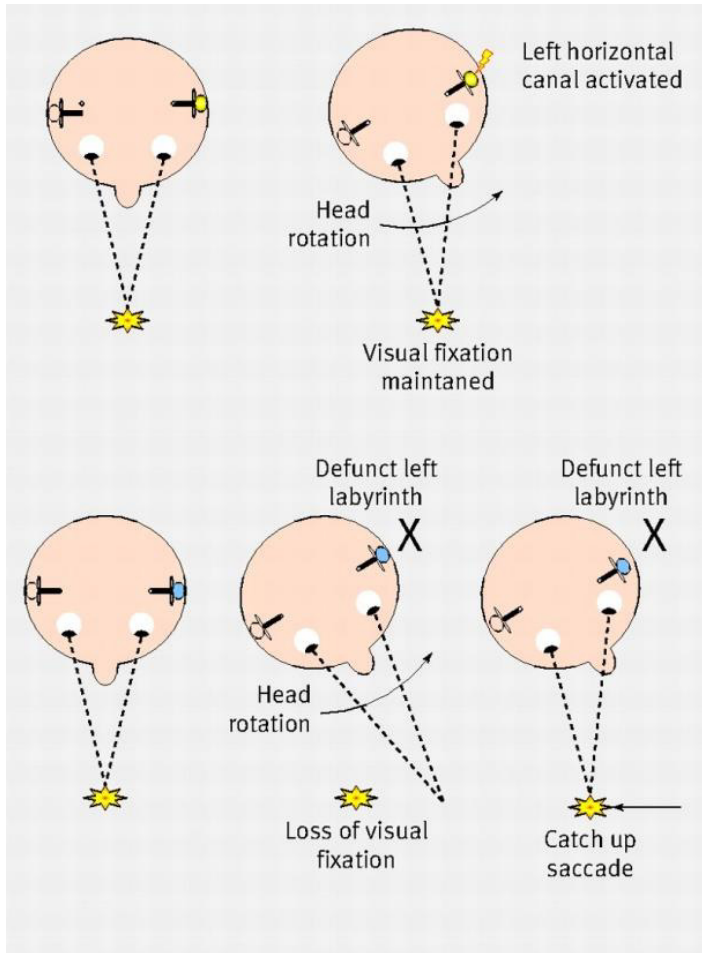
- VOR (vestibülo-oküler refleks)'i test eder
- Testin normal olmaması vestibüler nöriti düşündürür
- Yatak başı kolayca yapılabilir

Head thrust testi

- Hasta hekimim burnuna bakar
- Baş 15 derece sağa / sola çevrilir
- Hastanın hekimin burnuna bakmaya devam etmesi istenir
- Hasta burna bakmaya devam ederse test normal
- Gözler hedefi kaçıır, sonrasında düzeltici göz hareketi oluşursa (sakkad) test anormaldir
- Sakkadlar jerk tarzında sıçrayıcı göz hareketlerdir.

Head thrust testi

- A ve B: Normal
- C ve D: Anormal

Benign Paroksizmal Pozisyonel Vertigo (BPPV)

- Tüm baş dönmelerinin $> \%20$ 'si
- En sık periferik vertigo nedeni
- 70'li yaşlardaki bireylerin $\%30$ 'unda görülür
- 50'li yaşlarda en sık

Benign Paroksismal Pozisyonel Vertigo (BPPV)

- Utrikülden serbestleşen partiküllerinin (kanalolitiazis) semisirküler kanallarda birikimi
- BPPV'de kanal tutulumu:
  - Posterior semisirküler kanal (%85)
  - Horizontal kanal (%10)
  - Anterior kanal (%1-5)

Benign Paroksizmal Pozisyonel Vertigo (BPPV)

- Semptomlar ani başlangıçlıdır, şiddetlidir
- Kısa (birkaç saniye) sürelidir.
- İstirahat sırasında hastalar asemptomatiktir
- Oturma, ayağa kalkma, yatakta dönme, öne eğilme, yukarı bakma vertigo oluşturur
- Bulantı ve kusma eşlik edebilir.

Benign Paroksismal Pozisyonel Vertigo (BPPV)

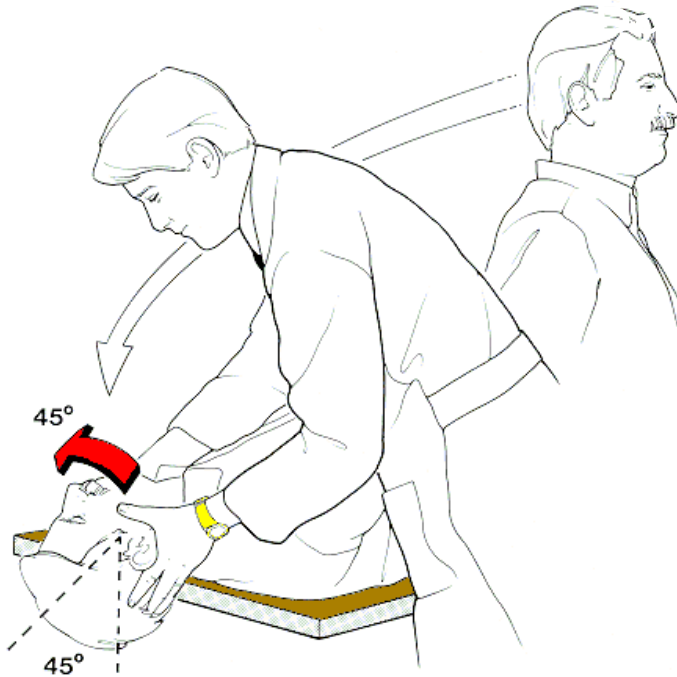
- Tinnitus ve duyma kaybı görülmez.
- Eğer baş dönmesi hareket edilmemesine rağmen kesintisiz sürüyorsa başka ön tanıya yönelmek gerekir

Tanı: Tipik semptomlar ve pozitif Dix-Hillpike testi

Tedavi: Repozisyon manevraları

Dix hallpike testi (Nylen-Barany testi)

- Posterior kanal BPPV'leri için tanısal
- Test öncesi 50 mg IV dimenhidrinat uygulanabilir

Dix hallpike testi (Nylen-Barany testi)

- 5-10 saniye latent dönem
- Sonrasında hızlı fazı, etkilenmiş kulak tarafına vuran rotatuar nistagmus ortaya çıkar (5-40 sn sürer)
- Hasta oturtulunca, karşı yöne nistagmus olabilir

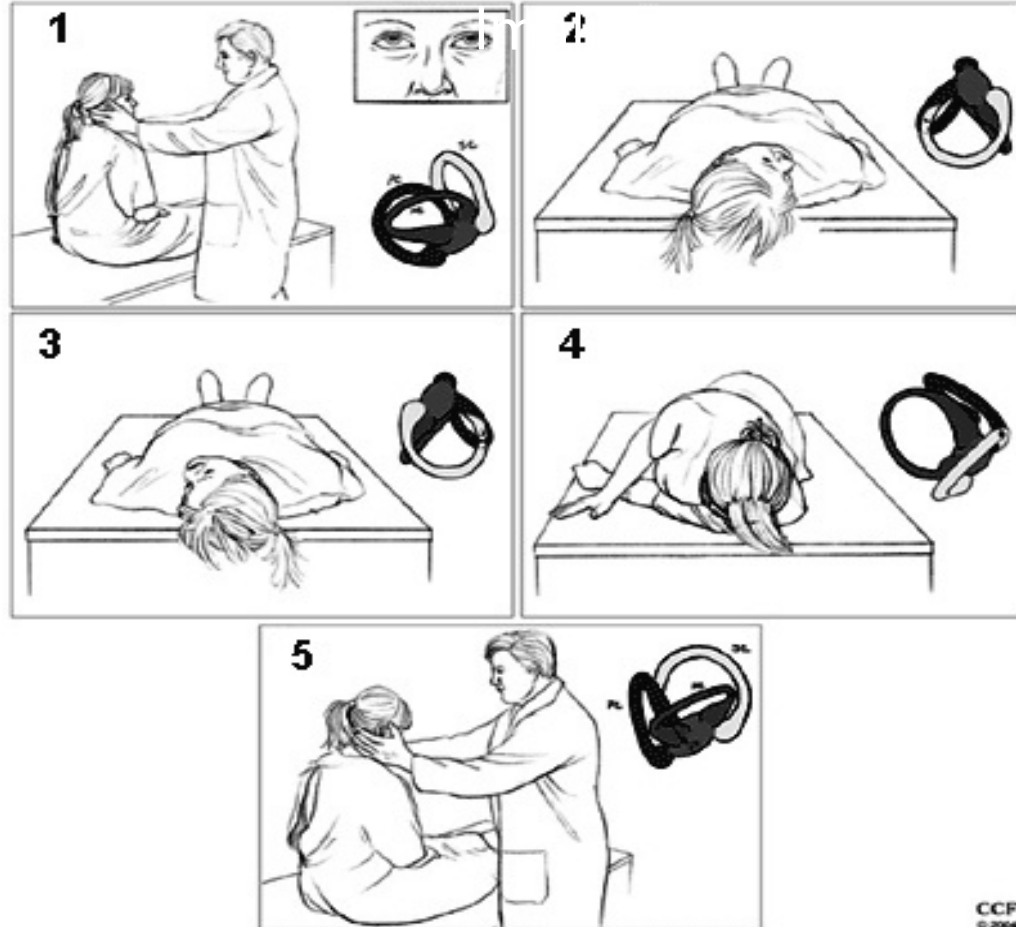
Dix halpike testi kimlere yapılmaz?

- Karotis üfürümü
- SVO öyküsü
- Vertebrobaziler yetmezlik şüphesi
- Servikal spondilolistezis
- Servikal travma şüphesi

Epley Manevrası

- BPPV için repozisyon manevrasıdır

APLEY MANEVRA SI

www.aciltipuzmanlari.com

Ménière Hastalığı

- Tekrarlayıcı vertigo, duyu kaybı ve tinnitus atakları ...
- 40-60 yaş, erkeklerde sık
- Ataklar 20 dakika - 12 saat (sıklıkla 2-8 saat)
- Duyma kaybı düşük frekanslı seslerdedir
- Ataklar sırasında odiyometrik testlerde duyma kaybının tespit edilmesi önemlidir.

Ménière Hastalığı

- Tinnitus “gümbürtü” şeklinde tarif edilir.
- Hastalarda hemen her zaman spontan horizontal yada rotatuar nistagmus vardır
-
- Nistagmus’un hızlı fazı etkilenmiş tarafa doğrudur
- Genellikle tek taraf etkilenir ve çınlamanın olduğu kulak semptomlardan sorumludur.

Geçici İskemik Atak

- Dakikalar süren baş dönmesi (sıklıkla 60 dk altında)
- Ataksi, yan güçsüzlüğü, çapraz paraziler, dizartri eşlik edebilir
- “İzole vertigo” görülebilir: **Atlanma ihtimali yüksek**
- Hastalar, acil serviste asemptomatik olabilir !!!
- Muayene bulguları normal olabilir

Riskli grup:

İleri yaş, SVO öyküsü, A. Fibrilasyon, DM

Vertijenöz migren

- Vertigo; Baş ağrısına eşlik eden birincil bir komponent olabilir. Baş hareketleri ile şiddetlenir.
- Baş ağrısı: Yarım, zonklayıcı, bulantı, kusma, foto-fonofobi
- Tinnitus ve işitme kaybı beklenmez

Vertigolu hastada acil Görüntüleme ne zaman gerekli?

- Hiperakut başlangıçlı, devam eden izole vertigo
- Gövde ataksisi, yürüme ataksisi gibi serebellar bulguların eşlik ettiği
- SVH risk faktörü (Warfarin kullanımı, HT)
- Travma sonrası oluşan
- Bilinç kaybı
- Epileptik
- Baş Ağrısı
- Diplopi

Yüzde bir kısımda

- BT kanamada avantajlı ..
- Enfakt için MR anjiyografi önerilmektedir.
- BT kanamayı gösterir ama kemik artefaktları görüntüyü bozar. Eğer mümkün ise MR anjio ile difüzyon perfüzyon ağırlıklı MR posteriyor dolaşımdaki infarkt tanısında tercih edilen yöntemdir.

Periferik Vertigoda İlaçlar

İsim	Doz	Dezavantaj
Dimenhydrinate	50-100 mg IM, IV, PO (6X1)	Antikolinergic yan etki
Diphenhydramine	25-50 mg IM, IV, PO (6X1)	Antikolinergic yan etki
Metoklopramide	10- 20 mg IV, PO (3X1)	Ekstrapiramidal yan etki
Diazepam	2-5 mg po (2-4X1)	Sedasyon
Betahistine	8-16 mg po (2X1)	Etkinliđi belirsiz

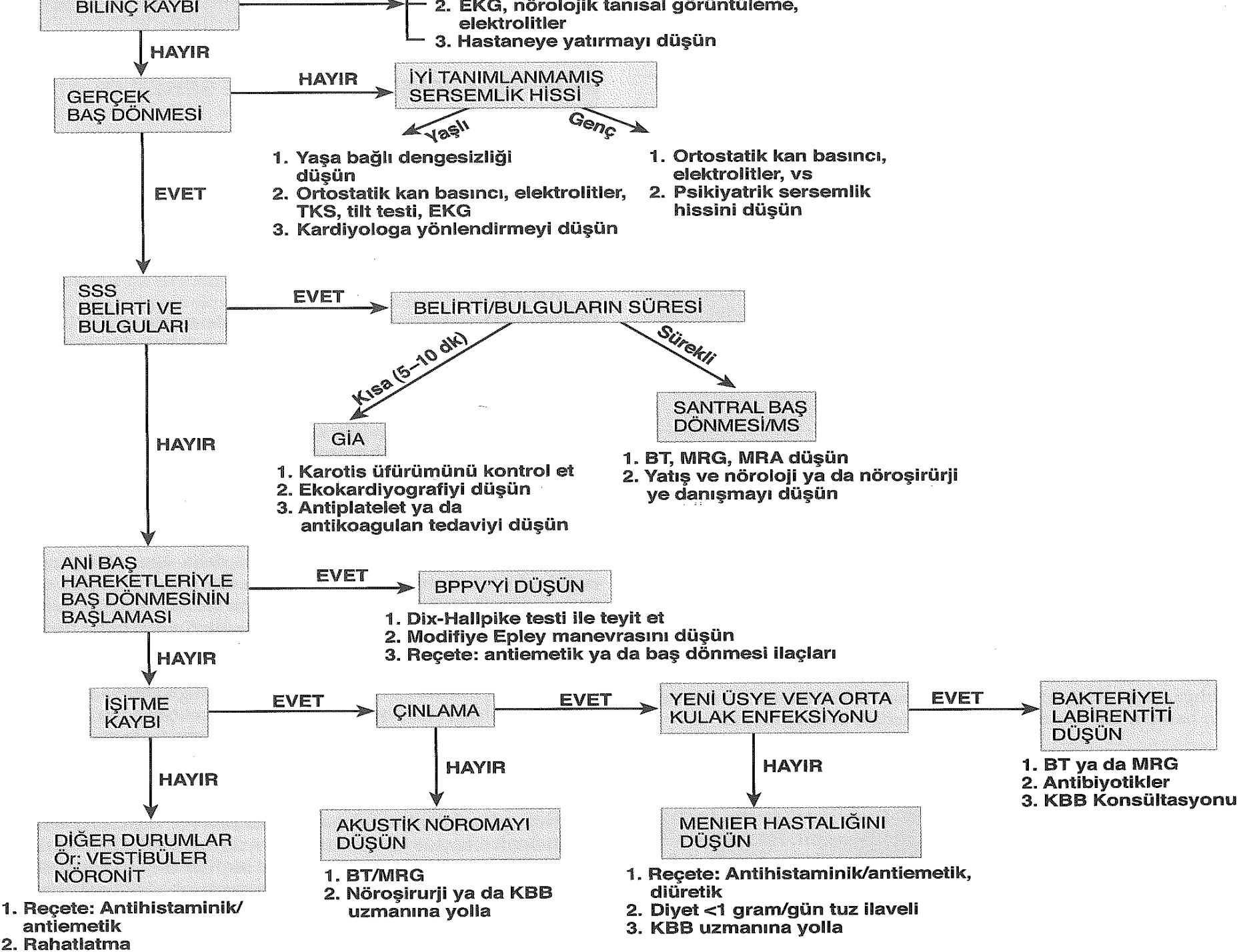

Dimenhidrinat (Drammamine® tb)

- Labirent duyarlılığını azaltır
- Kemoreseptör tetikleyici bölgenin uyarılmasını yavaşlatır
- Yarım saatte etki
- Semptomlarda %45 lik azalma
- SSS yan etkisi yok
- Lorazepamdan daha etkili, daha az sedatif

Pirasetam (Nootropil® tb)

- Terapotik dozun 10 katında antioksidan
- Vertigo şiddetini azaltır
- Tekrarlama sıklığını azaltır
- Trombosit aggregasyonunu azaltır.

Sonuç

